

AKTUALITĀTE

Starptautiskā konference Juvaskilā

Somijas prezidentūras ietvaros šī gada 6. un 7. novembrī Juvaskilā, Somijā notika karjeras attīstības atbalsta sistēmas (KAAS) jautājumiem veltīta starptautiskā konference – „Karjeras attīstības atbalsta politika un sistēmas mūža garumā: attīstības soļi”.

Latvijas pārstāves Agnese Rožkalna (no kreisās), Agnese Līce, Marina Mekša un Aleksandra Joma starptautiskajā konferencē Juvaskilā

Konferencē bija iecerēts izvērtēt dalībvalstu sasniegtos rezultātus un definēt vēl darāmo karjeras attīstības atbalstam mūžizglītības programmā, kā arī pārskatīt plānotos nacionālā un Eiropas Savienības līmeņa pasākumus, lai nākamajā periodā izdotos sasniegt noteiktos programmas „Izglītība 2010” mērķus.

Pasākumā piedalījās pārstāvji no Eiropas valstu izglītības un zinātnes ministrijām, nodarbinātības valsts aģentūrām, nevalstiskā sektora, karjeras konsultantu – praktiķu organizācijām, Euroguidance tīkla nacionālajiem centriem, kā arī sociālie partneri un pētnieki. Latviju starptau-

tiskajā konferencē pārstāvēja Marina Mekša no Izglītības un zinātnes ministrijas, Agnese Rožkalna no Nodarbinātības valsts aģentūras, Euroguidance tīkla pārstāve Latvijā Aleksandra Joma un Nacionālo Studentu apvienības Eiropā pārstāve Agnese Līce.

Konferences dalībnieki galvenokārt diskutēja par to, kā palielināt karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, kā ar šiem pakalpojumiem veicināt karjeras vadīšanas prasmju apguvi un izglītošanos un kā nostiprināt visu sistēmu kopumā (gan izglītības, gan arī nodarbinātības sektorā) ne tikai nacionālajā, bet arī reģionālajā līmenī. → 3. lpp.

ĪSUMĀ

Definēti uzdevumi Karjeras izglītībai

2006. gada 27. septembrī ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 742 ir apstiprinātas Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.–2013. gadam. To 7.6. punktā ir uzskaitīti uzdevumi un sasniedzamie rezultāti Karjeras izglītības pilnveides pasākumiem, lai jaunieši motivēti un apzināti iegūtu izglītību un veidotu savu karjeru.

Pilns pamatnostādņu teksts atrodams Izglītības un zinātnes ministrijas mājas lapas www.izm.gov.lv sadaļā Izglītības politikas dokumenti.

Divi bukleti angļu valodā

PIAA Profesionālās orientācijas informācijas centrs atkārtoti laidis klajā divus izdevumus angļu valodā – “Higher Education Institutions in Latvia” un “The Education System”. Izdevumi noderīgi kā informatīvi un reprezentējoši materiāli starptautiskās ar izglītību saistītās izstādēs un konferencēs, kurās piedalās POIC, Izglītības un zinātnes ministrijas struktūrvienības, izglītības iestādes un ar izglītību saistītas organizācijas. Izdevumus bez maksas var saņemt, iepriekš sazinoties ar POIC pa tālruni: 7830842.

Mobilitātes busiņš Latvijā

ES projekta “Mobilitātes busiņa Latvijas pietura” ietvaros šī gada 3. oktobrī Stacijas laukumā, Rīgā notika Nodarbinātības valsts aģentūras organizēts Eiropas mobilitātes gada pasākums.

Pasākumā piedalījās visu Eiropas izglītības programmu un sadarbības tīklu centri Latvijā, tostarp arī POIC. Tādējādi iedzīvotājiem bija pieejama plaša informācija par Latvijā esošām institūcijām, kas sniedz atbalstu Latvijas integrācijai Eiropas Savienībā, kā arī par izglītību, darbu un dzīvi gan Latvijā, gan Eiropā.

Izstrādāta Karjeras konsultanta studiju programma

Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā projekta „Karjeras izglītības programmu nodrošinājums izglītības sistēmā” (KIPNIS) ietvaros izstrādāta jauna profesionālā maģistra studiju programma karjeras konsultanta kvalifikācijas apguvei. IZM augstākās izglītības studiju programmu licencēšanas komisija ir atzinusi programmas „Karjeras konsultants” atbilstību augstākās izglītības studiju programmu licencēšanas noteikumiem.

Augstskolas jau uzsākušas nopietnu sagatavošanās darbu studiju programmas īstenošanai. Labs pamats tam gūts projekta KIPNIS ietvaros, jo projektā iesaistīto augstskolu mācībspēkiem ir bijusi iespēja piedalīties dažādos mācību semināros un diskutēt par karjeras konsultantu kompetenču ietvarstruktūru un studiju programmas izstrādi. Viņi ir tikušies ar tādiem Eiropā atzītiem karjeras attīstības atbalsta ekspertiem kā *Peter Plant* (Dānijas Pedagoģijas augstskola), *Sauli Puukari* (Juvaskilas Universitāte Somijā) un *Grace O'Grady* (Īrijas Valsts universitāte).

Somijas Darba ministrijas padomnieki *Teija Felt* un *Kai Koivumaki* semināru dalībniekiem mācīja sociodinamisko konsultēšanas (*Sociodynamic Counselling*) metodi, ar populārākajām konsultēšanas teorijām un pieejām mūsdienu rietumu pasaulē iepazīstināja *Lia Kapelis* no Dienvidaustrālijas Universitātes, savukārt par karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodēm un pieejām stāstīja *Deirdre Hughes* (Lielbritānija). Mācību semināri projekta ietvaros plānoti arī 2007. gadā.

D. Hughes stāsta par karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas metodēm

Brigita Miķelsone, PIAA Projekta ieviešanas nodaļas vadītāja

Programmas izveidē kopš pagājušā gada jūnija sadarbojās eksperti no sešām augstskolām: Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Latvijas Universitātes, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas, Liepājas Pedagoģijas akadēmijas, Rēzeknes augstskolas un Daugavpils universitātes. Tās saturs veidots atbilstoši karjeras konsultanta profesijas standartam, ko īpaši atlasītu ekspertu grupa izstrādāja KIPNIS projekta īstenošanas sākumā. Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīs pušu sadarbības padomē standarta apstiprināja jau 2005. gada 14. decembrī.

Uzsākot darbu, augstskolas vienojās par vairākiem sadarbības principiem, kvalitāti izvirzot kā svarīgāko rādītāju. Taču tā īstenošana nebija viegls uzdevums, jo nevienai no sadarbības augstskolām nebija iepriekšējas pieredzes un daudzpusīgu zināšanu par karjeras konsultanta kvalifikācijai atbilstošajām kompetencēm.

Lai mācītos no citu valstu pieredzes un iepazītos ar viņu īstenotajām karjeras konsultantu studiju programmām dažādos studiju līmeņos, projekta laikā tā īstenotāji devās vairākās studiju vizītes uz dažādām Eiropas valstu augstskolām. Tādējādi projekts deva iespēju izveidot arī labu pamatu turpmākai sadarbībai ne tikai starp potenciālajiem „Karjeras konsultanta” studiju programmas īstenotājiem Latvijā, bet arī vairāku citu Eiropas valstu augstskolām.

Ar projekta KIPNIS finansiālo atbalstu visas sešas projektā iesaistītās augstskolas ir iegādājušās daudzveidīgu mācību un metodisko literatūru, bez kuras nav iedomājama kvalitatīva studiju kursu saturs izveide.

Projekta darba grupas locekļiem ir bijusi iespēja piedalīties arī dažādos ar karjeras attīstības atbalsta jautājumiem saistītos pasākumos. Prof. Zenta Anspoka (RPIVA) un Inita Soika (LLU) maijā apmeklēja gadskārtējo starptautisko konferenci Juvaskilas Universitātē (Somijā) par Ziemeļvalstis ļoti plaši izmantoto sociodinamiskās konsultēšanas metodi darbā ar pieaugušajiem. Gunārs Strods (RA) darbojas Baltijas – Ziemeļvalstu augstskolu *NordBalt* projekta darba grupā, kas izstrādā saturu vienam studiju programmas modulim karjeras konsultanta kompetenču apguvei mobilitātes jautājumos. Tālivaldis Sēja (LLU) starptautiskajā konferencē Romā piedalījās diskusijās par *digitālā portfolio metodi*, ko izmanto ikdienas (neformālajā) izglītībā iegūto kompetenču fiksēšanai.

Gunārs Strods (RA) un Tālivaldis Sēja (LLU) piedalījies prof. *Berndt-Joachim Ertelt* vadītajās nodarbībās Manheimas Valsts profesionālajā augstskolā, lai tuvāk iepazītos ar karjeras konsultantu sagatavošanas metodiku. Projekta īstenotāji ir vienojušies par turpmāko sadarbību ar prof. *Berndt-Joachim Ertelt* un *Dr. Susanne Kraatz* kā vieslektoriem uz laiku, kamēr būs sagatavoti pastāvīgi mācībspēki. Savukārt

Heidelbergas Universitāte iespējams kļūs par labu sadarbības partneri, jo šā gada pavasarī tajā akreditēja maģistra studiju programmu karjeras konsultēšanas zinātnēs, kas saturiski ir līdzīga projektā KIPNIS veidotajai.

Dalībnieku viedokļi

Dr. paed. Zenta Anspoka, RPIVA

Viens no pirmajiem projekta KIPNIS laikā rīkotajiem semināriem notika Aglonā pie Ciriša ezera. Semināru vadīja Austrālijā dzīvojošā latvieti Ph.D. Lia Kapelis. Semināra mērķis bija pievērst uzmanību vienai no svarīgākajām karjeras konsultanta pamata prasmēm – intervēšanai. Ph.D. L.Kapelis demonstrēja labu paraugu, kā strādāt ar klientu, lai ļautu viņam pašzināt sevi, un tādējādi sakārtot savu dzīvi. Viņas pieredze ir izmantojama karjeras konsultēšanas metodikas studiju kursā un studiju prakses programmas veidošanā.

Mika Launikari (Somijas Nacionālās izglītības valdes projektu koordinators) vadītais seminārs ļāva iedziļināties tādos jautājumos kā multikulturālas sabiedrības pazīmes un katra indivīda vieta šādā sabiedrībā, kā veiksmīgi nodrošināt starpkultūru komunikāciju, kādas ir svarīgākās karjeras konsultanta kompetences un profesionalitātes pilnveidošanas iespējas. Seminārā ieguvām plašu literatūras sarakstu, kas → 3. lpp.

Starptautiskā konference Juvaskilā

→ 1. lpp.

Lai gan konferences dalībnieki secināja, ka atsevišķās valstīs vēl joprojām karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu spektrs ir ļoti ierobežots un to kvalitāte bieži vien ir nepietiekama, kopumā ES dalībvalstīs Mūžizglītības koncepcijā (2001) un Eiropas Padomes Rezolūcijā (2004) ietvertās nostādnes karjeras attīstības atbalstam tiek īstenotas.

Ieteikumi dalībvalstīm

Lai stiprinātu un pilnveidotu karjeras attīstības atbalsta sistēmu (KAAS), rezumējot konferencē diskutēto, dalībvalstu pārstāvji saņēma ieteikumu stiprināt saikni starp politiku, pētniecību un praksi, koncentrējot karjeras attīstības atbalsta pasākumus uz individu, tādējādi attīstot katra individa spējas pastāvīgi apgūt zināšanas un prasmes savas karjeras veidošanā.

Vēl viens būtisks ieteikums dalībvalstīm ir kopīga KAAS iesaistīto institūciju Sadarbības padomes (*National Forum*) izveide, kurā iesaistītos gan izglītības iestādes, gan valsts un pašvaldību institūcijas, gan karjeras konsultantu profesionālās asociācijas un pakalpojumu saņēmēji, gan pētniecības institūcijas, gan pārējie ieinteresētie – arodbiedrības, studentu un vecāku organizācijas u.c.

Kopīgie pasākumi Eiropā

Lai stiprinātu KAAS Eiropas līmeni, konferences dalībnieki atzina, ka nepieciešams izveidot Eiropas Sadarbības tik-

lu karjeras attīstības atbalsta politikas īstenošanai. Tādējādi valstis varētu mācīties un pārņemt pozitīvo pieredzi viena no otras. Sadarbības tīklā nepieciešams iesaistīt institūcijas, kas veiktu Sadarbības padomes funkcijas katrā valstī.

Eiropas Sadarbības tīkla uzdevums būtu mācīšanās vajadzību un kopīgo pētījumu tēmu apzināšana. Savstarpējo mācīšanos plānots īstenot ar tā sauktajiem „peer learning” pasākumiem, kas būtu saistīti ar tādām tēmām kā jaunieši „risks zonā”, migranti, informācijas tehnoloģiju izmantošana karjeras konsultēšanā, karjeras skolotāju/konsultantu kvalifikācijas nodrošināšana, kvalitātes pasākumu vadīšana, mērķauditorijas iesaistīšana karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā u.tml.

Jaunveidojamā Eiropas Sadarbības tīkla un nacionālo Sadarbības padomju darbs būtu jāsasaista ar citu līdzīga rakstura Eiropas tīklu darbību un iniciatīvām, piemēram, *Euroguidance* tīklu, nodarbinātības dienestiem un to EURES tīkliem, profesionālo apvienību tīkliem (FEDORA – studentu konsultantu starptautiskā asociācija un IAEVG – karjeras konsultantu starptautiskā asociācija). Eiropas Sadarbības tīkla konferences paredzēts organizēt reizi divos gados.

Latvijā darāmais

Konferencē bija atvēlēts laiks arī valstu delegāciju savstarpējām sarunām, lai veidotu kopīgu redzējumu pasākumiem karjeras attīstības atbalsta plašināšanai un stiprināšanai savā valstī.

Latvijas grupa vienojās, ka viens no būtiskākajiem pasākumiem tuvākajā periodā būtu īstenošanas programmas izstrāde koncepcijai „Karjeras attīstības atbalsta sistēmas pilnveidošana” (apstiprināta ar 2006. gada 29. marta MK rīkojumu Nr. 214). Kā arī nepieciešams paātrināt koncepcijā paredzētās Sadarbības padomes izveidi, lai nodrošinātu sadarbību starp izglītības un nodarbinātības sektoriem. Svarīgi ir arī turpināt ESF līdzfinansētajā projektā „Karjeras izglītības programmu nodrošinājums izglītības sistēmā” aizsākto skolotāju papildizglītošanu, jaunu informatīvo un metodisko materiālu izmantošanu karjeras izglītības pasākumu īstenošanai vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, kā arī to tālāku pilnveidi un daudzveidošanu.

Turpmākajos gados būtu jānodrošina kvalificētu karjeras konsultantu skaita pieaugums, paredzot no valsts budžeta finansētas studentu vietas šīs kvalifikācijas apguvei augstskolās.

Lai sekmētu jauniešiem pārdomātu izglītības izvēli un karjeras veidošanu, augstskolās nepieciešams attīstīt studentu karjeras centrus un nodrošināt to sekmīgu darbību. Valsti kopumā jāveicina kvalitatīvu informatīvo materiālu izstrādi, kas būtu orientēti uz dažādām klientu grupām un ietvertu informāciju gan par izglītības ieguves un nodarbinātības iespējām, gan arī ļautu apjaust un noskaidrot katra individuālās spējas, intereses un piemērotību konkrētām profesijām.

VIEDOKĻI

→ 2. lpp. bija īpaši noderīgs tiem docētājiem, kuri gatavojas savās augstskolās studiju programmā docēt studiju kursu „Sociālās integrācijas un starpkultūru aspekti”.

Dr.paed. Ilze Miķelsone, LPA

Ph.D. Lia Kapelis vadītajā seminārā, kurā apvienotas bija gan teorētiskās, gan praktiskās nodarbības, man bija iespēja padziļināt izpratni par atbalsta sniegšanas metodiku, kā arī apgūt intervēšanas prasmes un izprast to klasifikāciju. Aplūkojām gan jautājumu uzdošanas dinamiku, gan to formulēšanas metodiku, gan arī jautājumu izvēli atkarībā no klientu vajadzībām un izglītības līmeņa.

Mag.paed. Gundega Līguta, LPA

Seminārā „Karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu kvalitātes nodrošināšana un novērtēšana”, kuru vadīja *Deirdre Hughes* (Lielbritānijas Karjeras attīstības atbalsta studiju centra (CeGS) direktore un Derbijas universitātes lektore) varējām izvērtēt kvalitātes nodrošināšanas iespējas, tās lomu efektīvā karjeras izglītībā un karjeras atbalsta sniegšanā jauniešiem un pieaugušajiem. Guvām vispusīgu ieskatu pasaules praksē.

Galvenie secinājumi: lai nodrošinātu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu kvalitāti, visu atbildīgo iestāžu darbam jābūt saskaņotam un

pakļautam vienotiem mērķiem. Regulāri veikti kvalitatīvi pētījumi šajā jomā dotu labu ieskatu klientu vēlmēs, tādējādi pakalpojuma sniedzēji efektīvāk varētu plānot savas darbības attīstību.

Mag.paed. Gunārs Strods, RA

Deirdre Hughes seminārā aplūkotā problēma ir ļoti aktuāla Rēzeknes Augstskolas mācībspēku grupai, jo īpaši tagad, kad gatavojamies profesionālā maģistra studiju programmas “Karjeras konsultants” īstenošanai. Karjeras pakalpojumu kvalitātes novērtēšana nav vienkāršs uzdevums, tādēļ pirms uzsākam programmas īstenošanu, ir ļoti noderīgi iepazīties ar citu valstu izmantoto metodiku un pieredzi.

Diskutē par karjeras atbalsta sistēmu Eiropas augstskolās

Šī gada oktobrī Latvijas Universitātes Studentu servisa direktora vietniece Inta Jaunzeme, kas Latvijā pilda arī FEDORA (*Forum for Student Guidance*) nacionālās koordinatores pienākumus un uz 3 gadiem ievēlēja FEDORA izpildkomitejā, piedalījās Viļņas Universitātes rīkotajā kongresā, kas bija veltīts tēmai par atbalstu un konsultācijām Eiropas universitātēs, motivējot studentus uz pārdomātu profesijas izvēli un karjeras veidošanu.

Stāsta I. Jaunzeme:

Kopš 2003. gada man ir bijusi iespēja regulāri piedalīties FEDORA organizētajos pasākumos, tādējādi esmu satikusi profesionāļus no Eiropas universitātēm un guvusi ierosmes dažādu pasākumu īstenošanai Latvijas Universitātē.

Šajā gadā piedalījos FEDORA kongresā „Profesionālais izaicinājums: atbalsts un konsultācijas Eiropas augstākās izglītības telpā”, ko organizēja Viļņas Universitāte (Lietuva). Dalībnieku uzmanība bija koncentrēta uz jautājumiem par asociācijas ietekmes nostiprināšanu Eiropas Savienības institūcijās, jauno Eiropas Savienības dalībvalstu iesaistišanu asociācijas darbā, kā arī uz iespēju nodrošināšanu diskusijai par atbalsta sniegšanas veidu un metožu pilnveidošanu Boloņas procesa, Lisabonas deklarācijas,

FEDORA (Forum for Student Guidance) ir Studentu konsultēšanas asociācija, kas Eiropā darbojas jau kopš 1988. gada. Asociācija ir izveidota Beļģijā un to vada Izpildkomiteja, ko veido 15 vēlēti pārstāvji no Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Asociācijas mērķis ir iesaistīt savā darbībā personas, kas strādā studentu konsultēšanas jomā augstākajā izglītībā, respektīvi, personas, kas sniedz izglītības un karjeras konsultācijas un psiholoģisko atbalstu, kā arī atbalsta personas ar speciālām vajadzībām. Pašlaik asociācijā jau ir 500 biedri, kas nodarbojas ar studentu konsultēšanu universitātēs par izglītības un profesijas izvēles jautājumiem, kā arī informē nacionālo un starptautisko organizāciju profesionāļus un darba devējus.

mūžizglītības un mobilitātes kontekstā.

Kongresa laikā paralēli darbojās septiņas darba grupas, kas sprieda par tādām aktuālām tēmām kā, piemēram:

- 1) galvenie izaicinājumi absolventiem, darba devējiem un karjeras dienestiem Eiropas paplašinātajā darba tirgū;
- 2) personu ar speciālām vajadzībām integrēšana augstākajā izglītībā un darba tirgū;
- 3) kvalitātes kultūras ietekme uz atbalsta un konsultāciju sistēmu Eiropas augstākajā izglītības sistēmā u.c.

Diskusiju laikā īpašu uzmanību kongresa dalībnieki pievērsa mūžizglītībai, augstākās izglītības iestāžu sadarbībai ar darba devējiem, personālās attīstības programmas izveidošanai un tās elementu iekļaušanai studiju programmās, secinot, ka atbalsta sistēmas galvenais uzdevums ir indivīdu izglītošana, lai viņi varētu sekmīgi izmantot visus nepieciešamos resursus un pieņemt lēmumus par savu turpmāko izglītību un nodarbošanos.

Izmaiņas izglītības sistēmā un darba

tirgū rada nepārtrauktu izaicinājumu studentiem, akadēmiskajām personām un augstskolu darbiniekiem, jo nepieciešams nodrošināt atbalstu katras augstskolas studentiem. Piedaloties FEDORA rīkotajos semināros, tiekoties ar Eiropas universitāšu kolēģiem un iepazīstot dažādus veidus un metodes, kā nodrošināt atbalstu studentiem augstākās izglītības iestādēs, esmu secinājusi, ka pašlaik viens no efektīvākajiem pasākumiem ir karjeras atbalsta sistēmas ieviešana augstākās izglītības sektorā. Līdzšinējā pieredze liecina, ka studentu atbalsta dienestu esamība un to organizētās aktivitātes veicina studējošo personisko izaugsmi un rada motivāciju tālākām aktivitātēm. Savukārt sadarbība ar darba devējiem augstskolai dod iespēju iegūt atgriezenisko saiti par aktualitātēm darba tirgū, absolventu zināšanām, prasmēm un iemaņām, absolvējot augstskolu. Tas sniedz noderīgu un nozīmīgu informāciju tālākai dienestu un studiju programmu pilnveidošanai atbilstoši darba tirgus prasībām. Īpaši svarīgi tas ir uz zināšanām balstītas sabiedrības veidošanas procesā.

Kongresu vada FEDORA ģenerālsekretārs profesors Louis De Vos (no kreisās) kopā ar Kongresa organizēšanas komitejas priekšsēdētāja vietnieci, Viļņas Universitātes Karjeras centra vadītāju Dr. Jolanta Vaiciunaite

FEDORA prezidents Dr. Gerhart Rott (no kreisās) kongresa oficiālo debašu starplaikā diskutē ar FEDORA izpildkomitejas pārstāvi Dr. Michael Katzensteiner no Austrijas